

Seat No. : _____

AC-116

April-2016

M.A., Sem.-IV

**508 E : Economics
(Agriculture Economics)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્નનો નંબર પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે જ લખો.

1. કૃષિ અર્થશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા આપો. કૃષિ અર્થશાસ્ત્રનું સ્વરૂપ તેમજ કાર્યક્ષેત્રની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
સમજાવો :
(અ) આર્થિક વિકાસમાં ખેતી ક્ષેત્રનો ફાળો.
(બ) ખેતી ક્ષેત્ર અને બાકીની અર્થવ્યવસ્થા વચ્ચેની પરસ્પરતાના મોડેલ.
2. ખેત ધિરાણના સંસ્થાકીય અને બિન-સંસ્થાકીય સ્ત્રોતો સવિસ્તાર સમજાવો. 14
અથવા
સમજાવો :
(અ) ગ્રામીણ ધિરાણનો ફાળો.
(બ) નાબાર્ડનો ફાળો.
3. ભારતમાં આઝાદી પછી લેવામાં આવેલ જમીન સુધારણાનાં પગલાંનું ટીકાત્મક મૂલ્યાંકન કરો. 14
અથવા
સમજાવો :
(અ) સીમાંત અને નાના ખેડૂતોના પ્રશ્નો.
(બ) જમીન ભોગવટો અને ખેતી વ્યવસ્થા.
4. ખેતવિષયક બજાર વ્યવસ્થાની વ્યાખ્યા આપો. ખેત વિષયક બજાર વ્યવસ્થાની ખામીઓ દર્શાવો. 14
અથવા
સમજાવો :
(અ) બજાર વિધેયો.
(બ) વેચાણ યોગ્ય અધિશેષનો ખ્યાલ.
5. સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી માત્ર (a, b, c અથવા d) લખો : 14
(1) ખેતીક્ષેત્ર નીચે આપેલમાંથી શેનું પ્રાવેગિક સ્ત્રોત છે ?
(a) વૃદ્ધિ (b) રોજગારી
(c) આવકનું વ્યવસ્થિત વિતરણ (d) ઉપરના બધા જ
(2) ભારતમાં બધા જ પ્રકારની ખેતી અને ગ્રામીણ વિકાસની જરૂરીયાતો માટે ધિરાણ સાથે નીચે દર્શાવેલમાંથી કયું અનન્યપણે સંકળાયેલ છે ?
(a) IBRD (b) RBI (c) NABARD (d) SBI

- (3) મુખ્ય વ્યાપારી બેંકોનું રાષ્ટ્રીયકરણ કયા વર્ષમાં થયું હતું ?
 (a) 1961 (b) 1969 (c) 1968 (d) 1967
- (4) ખેતવિષયક બજારવ્યવસ્થાની બાબતોના સંદર્ભમાં નીચે આપેલમાંથી શું સાચું છે ?
 (a) મધ્યસ્થિઓની મોટી સંખ્યા
 (b) અનિચ્છાકૃત વેચાણ
 (c) નાના અને છુટા છવાયેલા ખેડાણ ઘટકો
 (d) ઉપરના બધા જ
- (5) વેચાણ યોગ્ય અધિશેષને અસર કરતું પરિબળ શું છે ?
 (a) ઉત્પાદનનું સ્તર (b) ખેતરનું કદ
 (c) વપરાશની આદતો (d) ઉપરના બધા જ
- (6) ભારતમાં નીચું વેચાણ યોગ્ય અધિશેષનું કારણ શું છે ?
 (a) ઉત્પાદનનું નિશ્ચિત સ્તર (b) ખેડાણ ઘટકોના મોટા કદ
 (c) પ્રવર્તમાન સંગ્રહખોરીનું વલણ (d) ઉપરના એક પણ નહીં
- (7) આયોજન આયોગ મુજબ ખેતવિષયક માળખાની મુખ્ય ખામી શું છે ?
 (a) મધ્યસ્થિઓનું અસ્તિત્વ
 (b) ભોગવટા અધિકારની અસલામતી
 (c) નાના અને વિભાજિત ખેડાણ ઘટકો
 (d) ઉપરના બધા જ
- (8) ટોચ મર્યાદાના કાયદા હેઠળ નીચે દર્શાવેલમાંથી શેને મુક્તિ આપવામાં આવી છે ?
 (a) શેરડીના ખેતરો
 (b) ગોચરો
 (c) ધાર્મિક અને ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટની જમીન
 (d) ઉપરના બધા જ
- (9) જમીન ટોચ મર્યાદાનો કાયદો _____ વિશિષ્ટ તબક્કાઓમાં અમલમાં મુકવામાં આવ્યો હતો.
 (a) બે (b) ત્રણ (c) ચાર (d) પાંચ
- (10) ગણોત સુધારણા હેઠળ નીચે દર્શાવેલમાંથી શેનો સમાવેશ થાય છે ?
 (a) ગણોતિયાઓ માટે જમીન ભોગવટાની સલામતી
 (b) ભાડાનું નિયમન
 (c) માલિકી હક્ક પ્રદાન કરવા
 (d) ઉપરના બધા જ
- (11) બ્રિટિશ સરકાર દ્વારા જમીનદારી વ્યવસ્થા કયા વર્ષમાં લાવવામાં આવી હતી ?
 (a) 1793 (b) 1794 (c) 1792 (d) 1795
- (12) વિકાસલક્ષી ધિરાણની જરૂરીયાત ખેડૂતને ખેતી ક્ષેત્રે મૂડીરોકાણ માટે જરૂરી છે જેમાં સમાવેશ થાય છે.
 (a) જમીન અને ઉપકરણો વગેરેની ખરીદી
 (b) સિંચાઈનો વિકાસ
 (c) જમીન નવસાધ્યતા હાથ ધરવા
 (d) ઉપરના બધા જ
- (13) નીચે દર્શાવેલમાંથી, કયું બજારનું ગૌણ વિધેય નથી ?
 (a) શ્રેણીકરણ (b) પેકીંગ (c) રૂપાંતરણ (d) પરિવહન કરવું
- (14) નીચે દર્શાવેલમાંથી કયું પરિબળ ખેતીનો પ્રકાર નિર્ધારિત કરે છે ?
 (a) ભૌગોલિક રૂપરેખા (b) મૂડી અને શ્રમની ઉપલબ્ધતા
 (c) વાતાવરણ (d) ઉપરના બધા જ

Seat No. : _____

AC-116

April-2016

M.A., Sem.-IV

**508 E : Economics
(Agriculture Economics)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instruction : Write the no. of the question as per the question paper.

1. Define Agriculture economics. Discuss the nature & scope of agriculture economics. **14**

OR

Explain :

- (a) Role of Agriculture in Economic Development.
(b) Models of interaction between Agriculture & rest of the economy.

2. Explain in detail institutional & non-institutional sources of agricultural finance. **14**

OR

Explain :

- (a) Role of Rural credit.
(b) Role of NABARD.

3. Critically examine land reform measures undertaken in India since independence. **14**

OR

Explain.

- (a) Problems of marginal & small farmers.
(b) Land tenures & farming systems.

4. Define Agricultural Marketing. Point out the defects of agricultural marketing. **14**

OR

Explain :

- (a) Marketing functions.
(b) Concept of Marketable Surplus.

5. Choose the right answer & write (a, b, c & d) only. **14**

(1) Agriculture is a dynamic source of :

- (a) Growth (b) Employment
(c) Better distribution of income (d) All of these

(2) Which of the following is exclusively concerned with credit needs of all types of agricultural & rural development in India ?

- (a) IBRD (b) RBI
(c) NABARD (d) SBI

(3) Nationalisation of major Commercial banks was done in the year :

- (a) 1961 (b) 1969
(c) 1968 (d) 1967

- (4) Which of the following is correct in regard to problem of agricultural marketing ?
(a) Large number of middleman (b) Forced sales
(c) Small & Scattered holdings (d) All of these
- (5) Which of the following is the factor affecting marketable surplus ?
(a) Level of production (b) Size of farm
(c) Consumption habits (d) All of these
- (6) What is the reason for low marketable surplus in India ?
(a) Certain level of output
(b) Big size of holdings
(c) Prevalence of tendency of hoardings
(d) None of the above
- (7) Which of the following is the main effect of agrarian structure, according to planning commission ?
(a) Existence of intermediaries (b) Insecurity of tenure
(c) Small & fragmented holdings (d) All of these
- (8) Which of the following has been exempted from ceiling legislation ?
(a) Sugarcane farms
(b) Grazing lands
(c) Land for religious & charitable trust
(d) All of these
- (9) Ceiling laws were enacted & enforced in _____ phases.
(a) two (b) three
(c) four (d) five
- (10) Which of the following is the tenancy reform ?
(a) security of tenure for tenants
(b) regulation of rent
(c) confirmation of ownership on them
(d) all of these
- (11) Zamindari system was created by the British Government in the year :
(a) 1793 (b) 1794
(c) 1792 (d) 1795
- (12) Development credit is required by the farmer to make investment on the farm which include.
(a) Purchase of land, implements etc.
(b) Development of irrigation
(c) Undertaking land reclamation
(d) All of these
- (13) Which of the following is not the secondary marketing function ?
(a) Grading (b) Packing
(c) Processing (d) Transporting
- (14) Of the following, which factor determines type of farming ?
(a) Topography (b) Availability of Capital & Labour
(c) Climate (d) All of the above